

Dzisiejsza lekcja będzie stanowiła omówienie kolejnej epoki – **renesansu**, inaczej **odrodzenia**. Dowiedzie się z niej, jakie były ramy czasowe tej epoki i co ją charakteryzowało. Zapiszcie w zeszytach temat lekcji i stwórzcie, proszę, notatkę – trzy punkty: ramy czasowe epoki, definicja humanizmu i definicja antropocentryzmu.

Na końcu obejrzyjcie prezentację, która będzie stanowić podsumowanie lekcji. Nie musicie oglądać jej całej, wystarczy, jak obejrzyjcie pierwsze 6 min. i 7 sek. Podaję link:

<https://www.youtube.com/watch?v=-uCW9kGPXJg>

TEMAT: Renesans – kilka słów o epoce.

Nazwa epoki pochodzi od francuskiego słowa *renaissance* i oznacza **odrodzenie**. Granice chronologiczne renesansu nie są wyraźne. Nowe tendencje artystyczne i filozoficzne pojawiły się i trwały w różnych krajach w różnym czasie. Najwcześniej kultura renesansowa zaczęła się kształtować we Włoszech (już w XIV wieku). Rozkwit renesansu w całej Europie przypada na wiek XVI, a jego koniec – na schyłek XVI w. lub początek kolejnego stulecia, zależnie od kraju.

Renesans w Polsce zaczął się rozwijać później niż na zachodzie Europy, bo dopiero w XVI w. Trwał do lat trzydziestych XVII w. Okres panowania ostatnich Jagiellonów to czas wielkiej świetności politycznej, gospodarczej i kulturowej Polski, w związku z czym o XVI stuleciu mówi się, że to **złoty wiek kultury polskiej**.

Na charakter epoki wpłynęły ważne wydarzenia, które dały początek nowym tendencjom i poglądom oraz miały wpływ na rozwój kultury i nauki. Wśród nich można wymienić **wynalezienie ruchomej czcionki** przez Jana Gutenberga (1450r.), co zapoczątkowało epokę druku, **odkrycia geograficzne** czy **reformację**.

Najważniejszym prądem umysłowym i kulturalnym renesansu był **humanizm** (od łac. *humanus* – ‘ludzki’) . Oznacza światopogląd wynikający z przekonania o autonomii (samodzielności, niezależności) człowieka i jego rozumu oraz konieczności wszechstronnego rozwoju każdej jednostki.

Podstawą renesansowego humanizmu był **antropocentryzm** – pogląd stawiający człowieka w centrum zainteresowania i uznający go za najważniejszą istotę.

Inna nazwa omawianej epoki, czyli **odrodzenie**, właśnie do tego nawiązuje – **nastąpiło odrodzenie człowieka**. Doceniono jego godność, wyjątkowość i indywidualność. Z drugiej strony **nastąpiło odrodzenie kultury antycznej** – zaczęto inspirować się starożytną sztuką i filozofią. Dostrzeżono, że są one podstawą tego, co z czasem zaczęto nazywać kulturą europejską.

Artyści renesansowi mieli świadomość własnej wyjątkowości i nie chcieli już być anonimowi, jak w średniowieczu. Renesans w ogóle jest epoką niezwykle utalentowanych twórców, mających przy tym rozległą wiedzę z wielu różnych dziedzin. Za najwybitniejszego z nich uznaje się **Leonarda da Vinci**, włoskiego malarza, rzeźbiarza, architekta, inżyniera,

wynalazcę, zajmującego się również filozofią, anatomią, biologią, matematyką i geologią. Spośród Polaków wymienić należy **Mikołaja Kopernika** – astronoma, prawnika, ekonomistę, lekarza. Do dziś osobę wszechstronnie uzdolnioną i o szerokich zainteresowaniach określa się mianem „człowieka renesansu”.

Przeczytajcie jeszcze informacje o sztuce renesansu. Pochodzą one z Waszego podręcznika. Przeanalizujcie też zaprezentowany fragment fresku Michała Anioła.

Sztuka renesansowa

Sztukę renesansu cechuje harmonia formy i piękno osiągnięte poprzez zastosowanie wyważonych miar i proporcji wzorowanych na antyku. W architekturze wykorzystywano także znajomość matematyki, a w rzeźbie – anatomii. Dla malarzy najistotniejsze było opanowanie nowo odkrytych zasad perspektywy oraz umiejętności posługiwania się światłowieniem. Tematy dzieł najczęściej nawiązywały do mitologii i literatury antycznej, a także tekstów biblijnych.

Przykładowe dzieło: Michał Anioł, *Stworzenie Adama*

- Dzieło jest fragmentem fresku znajdującego się w Bazylice św. Piotra w Watykanie. Przedstawia scenę z Księgi Rodzaju.
- Mimo tematyki religijnej postaci zostały ukazane zgodnie z wzorcami nawiązującymi do antycznego kanonu piękna oraz z zachowaniem realizmu i dbałości o szczegóły.
- Adam na fresku jest nagi, ma wyraźną muskulaturę i idealne proporcje.
- Bóg, mimo że zakrywa go szata, również został przedstawiony z zachowaniem klasycznych wzorców.
- Postacie wyraźnie różnią się od siebie – wiekiem, dynamiką, jedna z nich jest ubrana, druga naga. Mimo to w dziele panuje symetria, której centralnym punktem są wyciągnięte ku sobie dłonie Boga i człowieka.

🕒 1508–1512 r.

🏠 fresk

📍 Kaplica Sykstyńska w Watykanie

177

Źródła lekcji: A Klimowicz, J. Ginter, *To się czyta*, Warszawa 2019.

M. Pawłowski, K. Porembka, D. Zych, *Potęga słowa*, Warszawa 2007.